

ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ – СОФИЯ

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ДЕЙНОСТТА

2012 година

„ЦЕНТЪР ЗА НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ” – СОФИЯ (ЦНЖ) е неправителствена организация на хора с увреждания, регистрирана като сдружение за извършване на общественополезна дейност по Закона за юридическите лица с нестопанска цел. ЦНЖ работи за промяна на държавната политика в сферата на уврежданията в България от 1995 година насам, като активно се застъпва за ценностите на независимия живот и прилагането на социалния модел на уврежданията.

» **ВИЗИЯТА** на ЦНЖ – София е за свят, в който хората с увреждания имат възможност за избор и могат да живеят независимо, качествено и достойно.

» **МИСИЯТА** ни е насочена към това, хората с увреждания да получат необходимата им подкрепа за постигане на независимо и пълноценно човешко съществуване.

» **„НЕЗАВИСИМ ЖИВОТ”** от своя страна означава съвкупност от ценности, най-важните от които са:

- ⇒ право на свободен избор;
- ⇒ възможност за контрол на собствената житейска ситуация;
- ⇒ равни възможности за достъп до всички обществени ресурси;
- ⇒ участие в живота на общността от страна на хората с увреждания.

През 2012 г. организацията продължи работата си по приетите през 2008 година приоритети и допълнени през 2012 година, а именно: застъпничество в сферата на образованието, достъпността и услугите в общността, основани върху принципите на независимия живот и човешките права. Основните дейности бяха свързани с утвърждаване на човешките права на хората с увреждания, популяризиране на национални и международни документи, насочени към приобщаване на хората с увреждания, оповестяване на добри практики от България и други страни чрез проучвания и анализи, обществени прояви, обучения и участие в събития, организирани от други неправителствени организации, държавни агенции.

Разширихме работата в няколко посоки – запознаване на обществото с философията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (ратифицирана от българския парламент на 26-ти януари 2012г.) и застъпнически действия по промяна на българското законодателство.

ПРОЕКТНИ ДЕЙНОСТИ

1. Проект „ПРОЗРАЧНОСТ ЗА ПО-КАЧЕСТВЕНИ ПОЛИТИКИ В СФЕРАТА НА УВРЕЖДАНИЯТА – УЧАСТИЕ НА ХОРАТА С УВРЕЖДАНИЯ В ПОЛИТИЧЕСКИЯ ПРОЦЕС”

Проектът бе съвместна инициатива на Център за независим живот, Български хелзинкски комитет, Институт за модерна политика и Български център за нестопански право, и е финансиран от Тръста за гражданско общество в Централна и Източна Европа. Работата по него започна още през ноември 2010 г. и продължи до април 2012. Основните му цели бяха - да се разработи прозрачен процес за вземане на политическия решения в сферата на уврежданията с участието на различни организации на и за хора с увреждания, от гледна точка на човешките права; да има по-добро представителство на интересите на хората с увреждания в процеса на вземане на политическия решения в сферата на уврежданията; да се гарантира равен достъп на всички организации в сферата на уврежданията до публични средства въз основа на прозрачни и честни конкурси.

На 9-ти март 2012 г. бе проведено публично обсъждане на методиката за мониторинг на работата на НСИХУ под мотото „Публичните политики у нас: между Про-зрачността и При-зрачността“. В него взеха участие представители на министерства, неправителствени организации, авторите на методиката, както и много хора с увреждания. Бяха обсъдени и дискутирани теми като на пример кой е субект и кой адресат на публичните политики у нас; трябва ли консултативните органи да имат собствен бюджет; финансирането на гражданския сектор и независимостта на НПО, като накрая бе отделено време за разясняване на работещите индикатори за независим мониторинг и оценка. На всички присъстващи стана ясно, че това е методика, която би могла да стане основа за оценка на работата на много публични и обществени институции, като с това ще се даде още един силен инструмент в ръцете на гражданското общество.

На 21.03.2012 г. проведехме пресконференция, за да информираме обществеността за поредните промените в наредбата „Асистент за независим живот“ на Столична община, както и за внесената от ЦНЖ жалба към Комисията за защита от дискриминация. Новите промени в наредбата дават предимство на социалната активност пред телесния дефицит при класиране на ползвателите и ограничават правото на повече хора да използват услугата. Основната ни мисъл бе, че не може да има активно социално включване без да е компенсирана телесната зависимост на човека с увреждане. По този повод на 6-ти март 2012 г. бе внесена и

жалба до Комисията за защита от дискриминация. Жалбата все още се разглежда и няма окончателно становище на комисията.

В рамките на обсъждането на методиката за мониторинг на НСИХУ на 31.03.2012 г. бе проведено едно обучение, на което присъстваха хора с увреждания от Видин, Бургас, Стара Загора, Казанлък, Каспичан и Варна. Те се запознаха с методиката за наблюдение на консултативните съвети и начините на прилагането ѝ като основен критерий за сравнение да бъде Конвенцията на ООН за защита правата на хората с увреждания, която България ратифицира на 26-ти януари 2012 г.

По повод Европейския ден за протест на хората с увреждания, на 4-ти май 2012 г. се състоя пресконференция и протест пред Народното събрание под надслов „КОЙ НИ ДЪРЖИ В КЛЕТКА?“. На пресконференцията журналистите бяха запознати с дейността на Националния съвет за интеграция на хора с увреждания (НСИХУ), както и с отговора на въпроса колко национално представените организации за хора с увреждания са дадени за проверка на финансовото министерство и защо никой не е контролирал тяхната легитимност и „представителност“ от 20 години.

На продължилия протест на площада пред парламента бе издигната шатра – символ за това как Националният съвет за хората с увреждания „прави политика“. Изреченията, аргументите и диалозите, които се чува вътре бяха напълно автентични и пресъздадени от актьорите от театър Vox Populi, в чието лице открихме едни истински приятели и съмишленици. На площада бе изграден също и своеобразен парк с няколко клетки и същества от вида „HOMO INVALIDICUS BULGARICUM“. Хора с увреждания от цялата страна се включиха в тази инициатива и показаха, че клетките са синоними на институции за настаняване на хора с увреждания от стар и нов тип, които единствено изолират едни хора от други хора. Те нагледно доказаха, че в България вместо процес на де-институционализация тече един процес на ре-институционализация, маскиращ остарялата социална политика.

Като част от застъпническата дейност по проекта продължихме кампанията „Системата куца“ с връчване на бастун на министър Тотю Младенов (МТСП), на зам. кмет Албена Атанасова, Минка Владимирова и Анета Георгиева от Столичната община и на министър Десислава Атанасова (МЗ). (Символът на кампанията е бастун, който раздаваме на различни политици за несвършена работа или неправилна политика). На блога ни към сайта на Център за независим живот и в групата ни във Фейсбук се публикуваха различни материали по темата и течеше дебат относно работата на НСИХУ.

Бюджет: 108.460 щатски долара.

2. Проект “ЖИВОТ В ОБЩНОСТТА ЗА ВСИЧКИ – С АКЦЕНТ ВЪРХУ ЧЛ. 19 ОТ КОНВЕНЦИЯТА НА ООН ЗА ПРАВАТА НА ХОРАТА С УВРЕЖДЕНИЯ”

Втората година на проекта стартира на 1-ви април 2012 г. и е финансирана от Отворено общество – Ню Йорк. Основната цел на проекта е да гарантира живот в общността на хората с увреждания вследствие на публични политики в духа на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. Логиката на проекта е по-добра осведоменост на политиците по отношение на това какво точно означава независим живот в общността и как той може да бъде включен в българските социални политики, повишаване осведомеността на хората с увреждания за важността на конвенцията, и в частност чл. 19 като политически инструмент за промоция на живота в общността.

От 19-ти до 22-ри септември 2012 г. (в някои градове дори от 15-ти) се проведе кампания под надслов „**ИЗБОРЪТ И ВЪЗМОЖНОСТТА ДА ГО ПРАВИМ**”, когато попитахме жителите на по-големите български градове дали споделят нашите ценности и желание да имаме същите права като тях. Гражданите с позиция имаха възможността да гласуват с бюлетина, с която да заявят подкрепят или не правото на хората с увреждания да могат да избират къде и с кого да живеят, къде и какво да учат и работят и сами да подреждат живота си. Ето и резултатите след трите дни на гласуване:

Град	Вот
Плевен	971
Варна	413
Казанлък	1064
Каспичан	96
Нови пазар	199
Ст. Загора	1450
Бургас	1450
Видин	1800
София	1998

Желанието ни за избор бе подкрепено от близо 10000 човека. Краят на кампанията завърши с Поход на свободата на 24.09.2012 г. в София, на

който хора с увреждания от цялата страна преминаха по улиците на столицата и предадоха на хора от кабинета на министър-председателя урните с пуснатите бюлетини от гласуването. Съпричастни с проблемите на хората с увреждания в България, на похода присъстваха представители на европейската мрежа за независим живот – Джейми Болинг и Хосе Марин.

На 02.12.2012 г. се проведе пресконференция на тема „Голямата подмяна“ или „Местене на хора от големи в малки институции без включване в общността“. На срещата бе изложено становището ни, че хората с увреждания са лишени от реални възможности за независим живот в общността. То бе подкрепено с представяне на дълбочинно изследване на защитено жилище в България обобщило резултатите от интервюта с младежи от жилището, персонала и експерти за същността и качеството на социалната услуга „защитено жилище“. Бяха показани и коментирани кадри от автора на филма „Цената на несвободата“ - Мария Чернева за ситуацията в дома за възрастни хора с увреждания в гр. Стара Загора. Целият филм бе излъчен в рубриката „В кадър“ на 3-ти декември по БНТ. На същата дата в информационното бюро на Европейския парламент се проведе и кръгла маса по въпросите на деинституционализацията у нас, на която се събраха представители на МТСП, ИМП, американското посолство и др. както и зам.-кмета и трима младежи от защитено жилище за възрастни с увреждания в град Луковит. Отново бе представено дълбочинното изследване и резултатите от него. По-късно бяха разисквани и изяснени насоките за преход от институционална грижа към услуги в общността, оповестени от Европейската комисия на 20 ноември 2012 г. в Брюксел. Двете събития съвпаднаха с международният ден на хората с увреждания , който се отбелязва всяка година на 3-ти декември.

Правни инициативи в рамките на проекта през 2012 г.

През юни 2012 г. бе получен изричен отказ от Министъра на труда и социалната политика след подадено през ноември 2011 г. писмо по Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ). Документът целеше постигане на прозрачност чрез получаване на информация относно критериите за представителство на национално-представените организации на и за хора с увреждания, за числеността на членския им състав, справка за дейността им в областта на интеграцията на хората с увреждания, списък на териториалните структури на тези организации с имената и адресите на ръководителите им, както и съгласуваните от министъра на труда и социалната политика годишни доклади и разчети,

въз основа на които са направени предложения за държавно субсидиране за периода 2010 г. - 2012 г. Отказът на министъра беше мотивиран с отказа на засегнатите организации да предоставят исканата от ЦНЖ информация. След жалба на центъра тричленен състав на Върховния административен съд (ВАС) отхвърли отказа на министъра като незаконосъобразен с мотива, че макар част от исканата информация да засяга трети лица (национално-представените организации), тя е обществена и следва да бъде предоставена, тъй като е налице надделяващ обществен интерес и така ще се повиши прозрачността и отчетността. Съдът задължи министъра да предостави исканата информация и да заплати разносните по делото. Решението не е окончателно и подлежи на обжалване пред петчленен състав на ВАС.

През юни 2012 г. ЦНЖ внесе жалба пред Комисията за защита от дискриминация срещу наредбата на Столичен общински съвет за предоставяне на услугата „Асистенти за независим живот“. В жалбата се твърди, че лицата с по-тежки телесни зависимости на практика остават извън обхвата на услугата, тъй като тя е насочена към „социално активни“ лица с увреждания и по този начин първата група лица биват дискриминирани. Комисията започна проучване, но до края на 2012 г. заседание по жалбата така и не беше насрочено.

През август 2012 г. започна цялостен анализ на българското и европейско законодателство с цел изготвянето на петиция до Европейския парламент за недостъпността на междуградския железопътен и автобусен транспорт в България в противоречие с правото на Европейския съюз и Член 9 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания. В хода на проучването бяха събрани и данни относно настоящото състояние на междуселищния транспорт в България, в това число и сведения от хора с увреждания под формата на свидетелства за различните видове трудности, пред които се изправят при опитите си да използват самостоятелно тези видове транспорт. След изготвянето на финалния текст на петицията, същият беше изпратен на партньорски организации за мнения и предложения. Изпращането му до Комитета по петиции към Европейския парламент предстои в началото на 2013 г.

През октомври 2012 г. бяха подадени две искания по ЗДОИ до кмета на Столична община относно достъпността на градския транспорт в София и финансирането и обхвата на услугата „Асистент за независим живот“, предоставяна от общината. И по двете искания общината предостави исканата информация, която беше използвана като база за докладите и инициативите на Център за независим живот.

През ноември 2012 ЦНЖ оказа правна помощ на М.М. от гр. С., за да заведе искове по Закона за защита от дискриминация срещу трите български мобилни оператора за поддържане на недостъпна архитектурна среда в представителствата им в града. След завеждането на делата единият от мобилните оператори предложи на г-н М. извънсъдебно споразумение - обезщетение от 1000 лв. и незабавно привеждане на офиса в съответствие с критериите за достъпност.

През 2012 г. експерти на ЦНЖ предоставиха и редица други писмени и устни правни консултации на граждани, свързани с правата на хората с увреждания.

Бюджет: 198.085 щатски долара.

3. Център за независим живот – координатор на ЕНИЛ за южна Европа

През 2012 година Центъра за независим живот бе припознат като водещ партньор на Европейската мрежа за независим живот (European Network on Independent Living – ENIL, www.enil.eu). ЦНЖ бе избран от ENIL за координационен офис на Европейската мрежа за работата на същата в Южна Европа. Координацията на дейностите на мрежата в този район включва работа в общо 11 държави – Португалия, Испания, Италия, Малта, Сан Марино, Албания, Гърция, Турция, Армения, Кипър и България. За целта европейската мрежа подсигури пълното ресурсно обезпечаване на координатор, асистент и мениджър. За годината, през която ЦНЖ е координатор за Южния район на ENIL бяха организирани редица събития на европейско равнище – през май месец се случи начална конференция на независимия живот в гр. Драма, Гърция. Отново през май на посещение в България дойде г-жа Аглая Кастигиани, която е представител на гръцка организация, член на ENIL. През есента представителите на ЦНЖ посетиха Македония и направиха обучително посещение в Кипър, където имаха редица срещи с водещи политици. Бяха организирани редица събития, на които присъства изпълнителния директор на мрежата. ENIL изрази няколкократно силна подкрепа за усилията ни, насочени чрез реална деинституционализация на хората с увреждания чрез социални жилища, индивидуална подкрепа и лична помощ.

Бюджет: €23.000

ИНИЦИАТИВИ

И през 2012 г. продължиха усилията на ЦНЖ за диалог с представителите на Софийска община по наболели проблеми в сферата на достъпността и асистентството за хората с увреждане.

На 23.02.2012 се проведе среща в офиса на ЦНЖ с представителите на дирекция "Социални дейности" към СО г-жа Минка Владимирова и г-жа Стаматка Петрова за обсъждане на темите за специализирания транспорт, работата на Обществения съвет и наложителните промени в наредбата Асистент за независим живот. [Тук](#) може да намерите протокола от срещата.

През 2012 г. продължихме да дискутираме по въпроса за достъпността на градския и специализирания транспорт в София. Редовно участвахме в заседанията на Обществения съвет към СО, където сме представяли своите виждания за промени в специализирания транспорт. За съжаление нито едно наше предложение не беше прието.

През месец май 2012 г. бе изпратено отворено писмо от представители на ЦНЖ - Митко Николов, Петър Кичашки и Капка Панайотова до Бойко Борисов, Симеон Дянков, Тотю Младенов, Томислав Дончев и медиите по повод решението на Кабинета, взето на 9 май 2012 г. за препотвърждаване статута на национално представителство на пет неправителствени организации на и за хора с увреждания за срок от три години. В него бе изразено възмущението им от пълното пренебрежение на кабинета към представени факти и обстоятелства, които говорят за несъстоятелност на въпросните организации, необходимост от проверка и строг контрол спрямо критериите за национална представителност и преосмисляне на ролята, която им се отрежда.

На 12-ти май бе националната кампания „Да изчистим България за един ден“, в която се включиха ентузиазирани колеги от екипа на ЦНЖ и допринесоха за по-чистия и подреден вид на район „Люлин“.

През юни бе организиран своеобразен поход до общината - в деня за прием на заместник кмета Албена Атанасова от хора с увреждания. Срещата бе иницирирана след поредния репортаж по БТВ с Ваня Пандиева (ЦНЖ) за проблемите със специализирания транспорт и частичната достъпност на метрото. Зам.-кмета ясно се разграничи от отговорността за транспорта и изтъкна, че всичко, което прави тя е въпрос на добра воля и желание, но решенията се взимат от ресорния зам. кмет – Любомир Христов.

На 27.06.2012 г. се проведе среща при националния омбудсман за обсъждане на промените в наредбата „асистент за независим живот“ под председателството на г-н Хюсеин Исмаил. Събра се голяма група от различни институции – НСИХУ, МТСП, АХУ, Столична община, НПО-та и др. След надълго дискутираните проблеми г-н Хюсеин Исмаил обеща да изнесе пред обществеността резултатите от тяхната проверка, както и се ангажира със становище на националния омбудсман върху последната редакция на наредбата „Асистент за независим живот“.

На 24.07.2012 г. се проведе поредната среща с представителите на дирекция „Социални дейности“, Автотранспорт - София и Електротранспорт – София на която отново представихме нашите предложения за подобряване на специализирания транспорт.

През месец юли бяхме поканени да участваме в сформирания работна група към МТСП за привеждане на нормативната уредба в областта на хората с увреждания в съответствие с разпоредбите на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания от Република България (2013 – 2014) където представихме своите виждания. За съжаление разработения от работната група план (приет от МС през декември 2012г.) няма да доведе до реална промяна в българското законодателство в сферата на уврежданията, защото не съдържа адекватни мерки, реални срокове и предвиден бюджет.

От 17-ти до 23-ти септември по покана на ЦНЖ на гости бяха представители на европейската мрежа за независим живот – Джейми Болинг – изпълнителен директор и Хосе Марин - активист. Те посетиха и се запознаха с условията на живот и проблемите в дома за възрастни хора в Стара Загора. С тяхно участие се проведе пресконференция и кръгла маса на тема „Излизането от институция = жилищна политика + достъп + лична помощ“. Пред представители на местната власт, журналисти и хора с увреждания гостите споделиха опита и трудностите на страните си при решението на правителството за затваряне на институциите.

ОБУЧЕНИЯ

В рамките на посещението на Джейми Болинг и Хосе Марин от европейската мрежа за независим живот се проведе двудневна среща-обучение в дома за възрастни хора в Ст. Загора. Пред група активни хора с увреждания Джейми Болинг представи философията и ценностите на независимия живот, а Хосе Марин сподели опита си решавайки да напусне институцията и да заживее независим живот в общността. Своите истории споделиха и наши колеги, които водят активен независим живот като

Спаска Давранова, Ваня Пандиева, Митко Николов и Петър Кичашки. След споделените мисли на гостите искаме да вярваме, че все повече хора от дома ще се борят до край за живота си и ще решат да излязат от институцията.

През февруари 2012 г. Български Хелсинки Комитет в годишната си класация „Човек на годината“ за 2011г. награди посмъртно колегата ни Кольо Тодоров за активна гражданска позиция и непримиримост към проблемите на хората с увреждания. Поклон пред паметта му!